

***HET MOOISTE UIT DE KOERS***



*Alex van der Hulst*

# **HET MOOISTE UIT DE KOERS**

**50 ICONEN VAN HET WIELRENNEN**

Nieuw Amsterdam

Met dank aan: Wielermuseum Roeselaere, Maarten Boers, Lidewey van Noord, William Fotheringham, Herbie Sykes, Tim Krabbé, Leon Geuyen, appgroep Elro Snackers, John den Braber, Martijn Sargentini, Martijn Hermsen, Marco Gios, Ron Welters, Jos van Nierop en Robert-Jan van Noort.

© 2020 Alex van der Hulst / Uitgeverij Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Pankra

Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 480

ISBN 978 90 468 2666 9

[www.nieuwamsterdam.nl](http://www.nieuwamsterdam.nl)



# INHOUD

|  |    |
|--|----|
| Inleiding                              | 7  |
| Amore & Vita                           | 9  |
| Hij rijdt vijf per uur te rap voor ons | 12 |
| Klauteren uit het ravijn               | 15 |
| Leren helm                             | 18 |
| Graeme Obree                           | 21 |
| De kop van Voeckler                    | 24 |
| Strade Bianche                         | 27 |
| The finish is on the finish line       | 30 |
| De drie van Huy                        | 33 |
| Brooklyn                               | 36 |
| Fons De Wolf                           | 39 |
| De paternoster van Museeuw             | 42 |
| Spinergy                               | 45 |
| Haaghoek                               | 48 |
| Robert Millar                          | 51 |
| Elro Snacks                            | 54 |
| De winnaar betaalt                     | 57 |
| De kam van Koblet                      | 60 |
| Zolang ik adem val ik aan              | 63 |
| Sierra Nevada                          | 66 |
| Lejeune                                | 69 |
| Quäl dich, du Sau                      | 72 |
| De stofzuiger van Jaksche              | 75 |

Alfredo Binda 78  
Wachten op de kopman 81  
Tonton Tapis 85  
Tre Cime 88  
Jan Raas 91  
Deltaremmen 94  
Als je wint 97  
Geen beeld 100  
Peugeot 103  
Damesfiets 106  
Eyserbos 109  
Hennie Kuiper 112  
Mons-en-Pévèle 115  
De soep van Saronni 118  
La Vie Claire 121  
Time Equipe 124  
Knetemann-kasseien 127  
Jeannie Longo 130  
Croce d'Aune 133  
Ingerekend voor de finish 136  
Cinelli Laser 139  
Voorvork 142  
TI-Raleigh 145  
Didi Thurau 148  
Un uomo solo è al comando 151  
Wielergeschiedenis uitgummen 154  
Z 157

Bronnen 160

# INLEIDING

Het mooiste uit de koers is niet hetzelfde als het populairste uit de koers. De massa stort zich op de Mont Ventoux en Alpe d'Huez, de televisie wordt aangezet voor de Tour de France en de meeste boeken gaan over Eddy Merckx en Bernard Hinault. Toch vinden wielierliefhebbers elkaar bij de minder populaire bergen, renners, shirts en wedstrijden. Wie mee kan praten over de Haaghoek, Robert Millar, Elro Snacks en de *Pédaleur de Charme* laat zien tot de inner circle van de wielierliefhebbers te horen. Kom je zo iemand tegen dan weet je dat je samen uren kunt doorbrengen met praten over wielrennen. Je deelt een liefde. *Het mooiste uit de koers* is een liefdesbetuiging aan het wielrennen. Het bezingt de schoonheid van die momenten, renners, wegen, uitspraken, shirts, materialen en dingen uit het wielrennen waar de glans nog niet vanaf is.







## AMORE & VITA

Het is de felverlichte neonreclame in een nachtwinkeltje dat goedkope souvenirs, chips en bier verkoopt. Zo ziet het shirt van Amore & Vita eruit. Te druk, te fel, te schreeuwerig, op-en-top Italiaans. Het is de makers gelukt zo'n twintig sponsoren een plekje te geven op het shirt, waardoor het lijkt alsof je van bovenaf op een druk kruispunt in Napels kijkt. Het wielrennen heeft vele gezichten, van de leegte en stilte van het Noord-Franse, Belgische en Nederlandse boerenlandschap tot de chaotische gekte van Italië. Het shirt van Amore & Vita symboliseert het laatste.

Amore & Vita is niets anders dan het Fanini-team. De ploeg van Ivano Fanini, telg uit een beroemde Italiaanse wielersfamilie, bestaat al sinds de jaren tachtig. Zo dol als hij op het wielrennen is, zo dol is Fanini ook op het Vaticaan. Dat kan best hand in hand gaan, bedenkt Fanini in 1989, wanneer hij de naam verandert in Amore & Vita en het pauselijk beleid een opkontje geeft door heel groot op het shirt No all'aborto te printen. De paus hanteert dan immers een fel anti-abortusstandpunt. Met dergelijke beladen slogans op een wielershirt is de UCI het niet eens, maar tegen de naam Amore & Vita, ofwel Liefde & Leven, kan niemand bezwaar maken.

Wanneer je foto's bekijkt van alle audiënties die het team heeft bij de paus, ga je denken dat hun clubhuis de Sint-Pieter in Rome was. Er hoeft maar een criterium te worden gewonnen of ze laten de hele boel opnieuw inzegenen.



Zoals je verschillende kerken hebt, heb je ook verschillende shirts. Het truitje van Amore & Vita is een barokke kerk. De teamnaam in het midden van het shirt is nog goed leesbaar. Daaronder oecumenische regenboogkleuren. De echte gekte zit bovenin, waar alle sponsors vechten voor een plekje. Omdat ze met meer dan vijftien zijn, verliest de sponsoring alle nut. Je maakt al snel het onderscheid niet meer tussen sponsor Pepsi en de pizzabakker om de hoek, die na korting op de Quattro Stagioni ook een plekje op het shirt krijgt.

Zoals je gehypnotiseerd naar flitsende lampjes op de kermis kunt kijken, zo kun je ook het shirt van Amore & Vita zien.

De ploeg is trouwens niet alleen katholiek in naam, maar ook in beleid. Amore & Vita is de ploeg van de vergeving. Al veel sneller dan andere ploegen stellen ze dopinggebruik aan de kaak. Zondaars krijgen na berouw bij deze katholieken een tweede kans. Zelfs Riccardo Riccò, de eeuwige dopingzondaar die liever beweert dat hij ontvoerd werd door marsmannetjes die hem doping gaven dan toe te geven, lijkt even op weg naar Amore & Vita. Tot blijkt dat de ploeg voor hem te zware eisen heeft om nieuw dopinggebruik te voorkomen.

Een drukker shirt dan Amore & Vita is er niet geweest, al komen het zebrashirt van Acqua & Sapone en de aanplakzuil van Androni Giocattoli dicht in de buurt. Het shirt vertegenwoordigt het schreeuwerige, chaotische deel van het wielrennen. Alsof je een reclamefolder leest nadat je zes Red Bulls hebt weggetikt.



## *HIJ RIJDT VIJF PER UUR TE RAP VOOR ONS*

Arme Frans. Hij is de wanhoop nabij. Terwijl naast hem Eddy Merckx erbij staat alsof hij uitlegt hoe hij een puzzel van vier stukken in elkaar heeft gezet, weet Frans het even niet meer. ‘Fred jong, hij rijdt vijf per uur te rap voor ons.’ Aldus Frans Verbeeck tegen interviewer Fred De Bruyne na afloop van de Ronde van Vlaanderen in 1975. Tenminste, zo herinneren de Belgen het zich. In werkelijkheid zegt Verbeeck het iets anders, maar het is ook weer typisch Nederlands om anderen op feiten te gaan wijzen, dus dat doen we even niet. Verbeeck leunt moedeloos op de balustrade. Hij heeft de lichaamshouding van een man wiens auto net is afgekeurd, terwijl die toch maar 5000 kilometer heeft gelopen, voorheen van een oud vrouwtje was en hij er slechts duizend euro voor hoefde te betalen. Hoe kon hem dit nu gebeuren?

Arme Frans Verbeeck. De man die zijn vrouw iedere vrijdag bloemen schenkt, haar vraagt naar haar gevoelens, ook nog eens heerlijk kookt en er dan achter komt dat zij een affaire met de buurman heeft. ‘Fred jong, hij kwam een kopje suiker lenen bij ons.’

Frans Verbeeck traint de hele winter keihard. Hij gedijt prima in het voorjaar. Een goed renner, geen grootheid, maar wel meer dan een subtopper. Winnaar van de Amstel Gold Race, Waalse Pijl en Omloop Het Volk. Podiumplekken in andere grote klassiekers. In 1974 tweede in de Ronde van Vlaanderen. In 1975 wint hij de E3 Prijs. De winst in de Ronde van Vlaanderen



de week erna kan hem dan haast niet meer ontgaan. Maar er is er eentje die altijd het feestje verpest: Eddy.

Verbeeck wordt er moedeloos van. Talloze keren staat hij op de tweede plek achter Merckx. In Luik-Bastenaken-Luik en Gent-Wevelgem bijvoorbeeld. En ook nu maakt hij geen kans. Merckx rijdt hem uit het wiel op De Muur, Verbeeck haalt hem bij en toch demarreert Merckx weer. Op een reuzenverzet. Verbeeck moet de dag van zijn leven hebben gehad. De rest van het peloton finisht op een enorme achterstand. Verbeeck is al op 104 kilometer van de finish uit het peloton ontsnapt. Het enige wat afbreuk doet aan zijn wereldprestatie is dat hij al die tijd achter een ander heeft gereden. Verbeeck kon 'Hem' volgen en daarom was hij misschien wel in zijn beste vorm ooit. Maar ja, winnen van Merckx was onmogelijk.

Wat moet je dan nog als je zo goed bent en iemand sprint uit je wiel weg? Je kunt net zo goed van een brommer proberen te winnen. Over brommers gesproken. Iets minder machteloos, maar toch ook zeer verbaasd was Tom Boonen in 2010 na diezelfde Ronde van Vlaanderen. Hij reed 55 kilometer per uur en kwam nog niet dicht bij een ontsnapte Fabian Cancellara. 'Fred jong, hij reed vijf per uur te rap voor ons.' Boonen had het kunnen zeggen. Maar omdat niet een Belg won, gingen de Vlamingen speculeren of Cancellara niet op een brommer had gereden. Vijf per uur harder rijden, dat is alleen leuk als Merckx het doet!

De uitspraak van Frans Verbeeck is de uitspraak geworden van alle machteloze renners die geweldig hebben gereden en op het einde toch nog met lege handen staan. Zo hard trainen, zo goed zijn en dan toch nog op iemand stuiten die beter is. Om gek van te worden. 'Ik weet niet wat dat is,' zegt Verbeeck ook in zijn reactie. Hij kan alleen maar nog een keer op de balustrade slaan, zijn hoofd schudden en zijn ongeloof kenbaar maken aan Fred.



## ***KLAUTEREN UIT HET RAVIJN***

Jan Raas ligt in een olijfboom. Het is 1984 en de Zeeuw is in de afdaling van de Cipressa over de vangrail het ravijn in gevlogen. Zijn fiets hangt verderop in een boom. De afdaling van de Cipressa is een berucht moment in Milaan-San Remo. In een special van televisieprogramma *Holland Sport* daalt Wilfried de Jong met vage foto's van een gevallen Jan Raas af in het ravijn. Hier moet hij gelegen hebben, zegt hij tussen de olijfbomen.

Er zijn meer beelden van renners die in die bocht van de Cipressa onder de vangrail door het ravijn in donderen. De snelheid is er te hoog en de bocht is scherper dan hij lijkt. Meestal zie je renners over de vangrail heen het ravijn in vallen. Het wordt vaak van achter gefilmd. De renner stuift in een afdaling op de bocht af. Hard genoeg remmen kan niet meer. Een frontale botsing tussen voorwiel en vangrail. Door de snelheid komt het achterwiel omhoog en wordt de renner over de vangrail gekatapulteerd. Wat er dan gebeurt ziet alleen de renner. De camera tuurt daarna over de vangrail om de renner te zoeken. Meestal is die uit beeld.

Omstanders en ploegleiders moeten samen op zoek naar de renner. Wordt de val door niemand opgemerkt, dan zijn renner en fiets weg, en worden ze niet eens gemist. Hoe meer bomen en struiken om de val te breken, hoe beter. Het levert idiote beelden op. Zo is er een foto van de fiets van Jan Bakelants die na een val in een afdaling van de Ronde van Lombardije ergens aan een tak hangt terwijl de Belg daaronder ligt met zeven gebro-





ken ribben en twee gebroken rugwervels. Vlak daarvoor vliegt landgenoot Laurens De Plus tijdens dezelfde wedstrijd voor het oog van de camera het ravijn in, maar komt er zonder ernstige verwondingen van af.

Naast de befaamde val van Wim van Est in het ravijn van de Aubisque staat ook de duik in het ravijn van Johan Bruyneel in het geheugen gegrift. In 1996 mist Bruyneel een bocht in de afdaling van de Cormet de Roselend en hij stuurt zijn fiets net naast het muurtje het ravijn in. De camera registreert hoe Bruyneel tussen het struikgewas naar boven klautert en om een nieuwe fiets vraagt.

Die door adrenaline aangedreven reactie is bij meer ravijn-duikers te zien. In 2018 maakt Philippe Gilbert een val van ongeveer vier meter in het ravijn van de Col de Portet-d'Aspet. Je ziet Gilbert een salto maken en in de diepte verdwijnen. Even later komt het beeld van een geschrokken Gilbert op het muurtje langs de weg terwijl het bloed uit zijn knie sijpelt. Hij steekt zijn duim op en stapt weer op zijn fiets. Bij de finish blijkt zijn knieschijf gebroken. Als hij de beelden van de val terugziet, schrikt hij zich plots te pletter. Het moet het engste zijn wat een renner kan overkomen.

Aan die val op de Cipressa houdt Jan Raas een stevige rugblessure over. Hij blijft een jaar lang met pijn in zijn rug doorfietsen en beëindigt dan zijn carrière. Hoe erg de blessures ook zijn, het is bijzaak. Renners die in een ravijn zijn gevallen zijn vooral blij dat ze nog leven.



## LEREN HELM

Er was een tijd dat je strategisch op je hoofd moest vallen. De helm met de leren bandjes (ook wel worstenhelm, Deense helm of leren haarnetje genoemd) had alleen effect als je netjes recht op de gevulde bandjes landde. Je moest er vooral niet te lang over nadenken dat er gemakkelijk een harde stoeprand tussen twee bandjes paste.

Je zag de helmen niet vaak. In de jaren dat deze nog niet verplicht was had ieder zo zijn voorkeur. Een foto van Bernard Hinault vinden met zo'n helm is ondoenlijk. Eddy Merckx droeg hem nog wel eens. Anderen ook. Eric Vanderaerden was een goede ambassadeur van de leren helm. Panasonic-petje eronder, het krullende matje in zijn nek en dan die helm daarbovenop. Terwijl het bij Miguel Indurain weer geen gezicht was. Dat grote hoofd en dikke haar lijkt de helm langzaam te verzwelgen.

In 1986 krijgt de worstenhelm een concurrent. De Amerikaanse fabrikant Giro maakt een helm van een stuk hard piepschuim met een hoesje erover. In 1989 wordt de secondewinst van Greg Lemond in de Tour aan zijn tijdrutstuur toegeschreven, maar wellicht was het zijn aerodynamische helm die hem aan de acht seconden hielp op de wapperende staart van Laurent Fignon.

Langzaam wordt de leren helm verdrongen. De grotere helmen moeten het van de draagverplichting hebben om echt door te breken. Het peloton verzet zich hevig tegen helmregels. Het ding zou te heet zijn, te zwaar, onpraktisch en reken maar dat



het merendeel het er gewoon stom vindt uitzien.

Wellicht had Fabio Casartelli zijn val overleefd als hij een helm had gedragen die dag. Na de dood van Andrej Kivilev in 2003 is de UCI onvermurwbaar. De helmplicht komt er. Al mogen de renners nog even, heel onhandig, de helm bij de auto inleveren als ze een berg oprijden.

Ieder jaar veranderen de helmen weer. Nog steeds zijn er modellen die renners transformeren in een soort paddenstoel. Over het algemeen worden de helmen alsmear aerodynamischer, lichter en luchtiger. Met een helm op ben je sneller, is de consensus tegenwoordig.

Dat is aan dovemansoren gericht bij de groep wielertoeristen die de hoogtijdagen van Hinault nog bewust hebben meege maakt. Vooral oudere mannen op racefietsen hebben de neiging om helmen thuis te laten. Hun leeftijd, gecombineerd met hun grimas en het gebrek aan hoofdbescherming, doet andere wielrenners vermoeden dat deze mannen bezig zijn met een soort euthanasie waarbij het lot een handje moet helpen. Dat mogen ze natuurlijk zelf weten, alleen zullen omstanders hun stukjes schedel straks moeten oprapen, dus het blijft een domme actie.

De worstenhelm blijft bestaan op het hoofd van de retrorijder. De toertochten waar de oude tijden herleven zijn ook de plek waar de leren helm weer getoond mag worden. Bolle koppen worden rollades met al die strakgetrokken bandjes. Een comeback zal deze helm nooit maken, maar helemaal vergeten is hij nog niet. Het is een relikwie uit een tijd dat je met een helm een mooie poging kon doen om veiliger op een fiets te zitten, terwijl je er bij een val bar weinig aan had.